

Beleidsplan 2010-2015



Vereniging Vrienden van de Voetveren

december 2009

Inhoudsopgave

- 1. Inleiding 3
- 2. De vereniging 4
 - 2.1 Een beetje geschiedenis 4
 - 2.2 De leden 5
 - 2.3 Het geheugen 5
- 3. Beleid 7
 - 3.1 Waar de vereniging voor staat 7
 - 3.2 Hoe de vereniging werkt 8
 - 3.3 Welke middelen de vereniging gebruikt 9
 - 3.4 De samenwerking met anderen 10
- 4. Toekomst 11
- Literatuur 11

1. Inleiding

Het overzetveer was lange tijd onverbreekelijk verbonden met het waterrijke Nederland. De geschiedenis van de veren gaat ver terug. Zo is het oudst bekende veerrecht in Nederland dat van de stad Gorinchem; het dateert van 1329 (De Visser, 1998). Maar ook daarvoor waren veren al eeuwen bekend. Het is denkbaar dat zelfs al in de Romeinse tijd veren in onze streken gevaren moeten hebben. Veren vormden – en vormen nog steeds - een onmisbare en vanzelfsprekende schakel in de infrastructuur van ons land met zijn vele waterlopen.



De Vereniging Vrienden van de Voetveren heeft haar oorsprong in verzet tegen de voortdurende afbraak van verbindingen over het water in de jaren zeventig. Het was vooral Meta de Visser die zich hiertegen verzette. Zij benadrukte dat het ook uit milieuoogpunt belangrijk is om voet-fietsveren in de vaart te houden en waar die verdwenen zijn terug te brengen.

Na bijna 30 jaar heeft de vereniging haar bestaansrecht afdoende bewezen. De neergang in het aantal kleine veren is tot staan gebracht en er is zelfs reden tot voorzichtig optimisme. De kleine veren krijgen meer aandacht dan vroeger. Toch is de Vereniging Vrienden van de Voetveren nog steeds nodig om de belangen van de gebruikers van de kleine veren te behartigen. Het is belangrijk om mensen in de gelegenheid te stellen hun auto te laten staan en te voet of op de fiets via een pontje hun bestemming te bereiken.



De Vereniging Vrienden van de Voetveren wil in deze beleidsnota haar plaats in de Nederlandse samenleving toelichten. Ook zal worden besproken op welke punten naar haar oordeel de inzet van de vereniging noodzakelijk is en waar voor de komende jaren prioriteiten in de activiteiten van de vereniging gelegd zullen worden.

Hoofdstuk 2 schetst op hoofdlijnen de geschiedenis en de achtergrond van de vereniging. Hoofdstuk 3 gaat vervolgens in op het beleid van de vereniging: waar de vereniging voor staat, hoe de vereniging werkt, welke middelen de vereniging gebruikt en met wie de vereniging samenwerkt. Ook de financiële aspecten van de vereniging komen hier aan bod. Het laatste deel, hoofdstuk 4, schetst de richting die de vereniging de komende jaren wil gaan.

2. De vereniging

Dit hoofdstuk schetst op hoofdlijnen de geschiedenis en de achtergrond van de vereniging.

2.1 Geschiedenis

De jaren vijftig van de twintigste eeuw waren in Nederland de jaren van de wederopbouw. Er ontstonden nieuwe en steeds grotere woonkernen. Toen de welvaart begon toe te nemen, nam ook de mobiliteit toe. Meer wegen waren nodig voor steeds meer auto's. Er ontstond geleidelijk aan een immense infrastructuur van (snel)wegen. Een veerpont werd als iets van vroeger gezien en dat gold zeker voor het ouderwetse, kleine overzetveer. Konden autoveren vaak nog blijven bestaan, omdat ze verbindingen legden daar waar (nog) geen bruggen waren, de kleine veren werden veelal als nutteloos gezien.

Juist deze kleine veren verdwenen in de jaren zestig en zeventig van de twintigste eeuw in hoog tempo. Het was tegen deze vanzelfsprekendheid dat Meta de Visser uit Ridderkerk zich verzette. Zij kwam in actie toen in 1973 het veer tussen Ridderkerk en Kinderdijk opgeheven dreigde te worden. Na een paar ingezonden brieven in plaatselijke en regionale bladen ontving ze binnen tien dagen ruim 3000 adhesiebetuigingen. Na drie jaar kwam er een oplossing: het voetveer zou voortaan in een driehoek tussen Slikkerveer, Kinderdijk en Krimpen aan de Lek gaan varen, gesubsidieerd door gemeentes en provincie.



In 1980 bleek dat de subsidies te gering waren en dreigde het Slikkerveertje opnieuw te verdwijnen. Met haar actie "Een piek voor de pont" wist ze in een recordtijd 40.000 gulden bijeen te brengen zodat de veerpont in de vaart kon blijven.

Haar actie kreeg veel publiciteit en van uit het hele land kwamen verzoeken om ook elders bedreigde pontjes in de vaart te houden, of verdwenen veerverbindingen te herstellen. Dit leidde in 1982 tot de oprichting van de landelijke Vereniging Vrienden van de Voetveren.

De vereniging bestond in 1992 tien jaar. Bij die gelegenheid bracht de vereniging een boekje uit met een overzicht van de overzetveren in Nederland. Latere, meer uitgebreide edities verschenen in de daarop volgende jaren¹. Het formaat bleef klein maar er kwamen veel foto's in. Bovendien werd in de latere edities een overzichtskaart met alle pontjes er op bijgevoegd. In januari 2009 is de zesde druk verschenen.



¹ In 1997, 1999, 2002 en 2006

2.2 De leden

Het ledental van de vereniging is sinds het ontstaan gestaag gegroeid. Op 1 januari 2009 bedroeg het ledental \pm 2.100. Een analyse van het ledenbestand leert dat de meeste leden wat ouder zijn; jongere leden zijn ondervertegenwoordigd.

De vereniging kent een actieve achterban. Dat is ook wel nodig, want in geen van de activiteiten van de vereniging wordt voorzien door betaalde krachten. Al het werk gebeurt op vrijwillige basis: de bestuursfuncties, bemensing en logistiek van beurzen en manifestaties, archivering verzorgen, onderhoud en beheer van de website, de voorlichting, de samenstelling van de boekjes.



De vereniging houdt eenmaal per jaar in het voorjaar een Algemene Ledenvergadering. De vergadering wordt altijd in de buurt van een pontje gehouden, zodat men na de vergadering naar de overkant kan varen.....en weer terug. Zo'n algemene ledenvergadering wordt meestal goed bezocht: tussen de tachtig en honderd leden zijn aanwezig.

De vereniging houdt traditiegetrouw om de vijf jaar een jubileumbijeenkomst, gewoonlijk varend. Het laatste lustrum was in 2007 en bestond uit een vaartocht van Zutphen naar Deventer.

2.3 Het geheugen

Een van de doelstellingen van de vereniging is 'het vergaren van nieuws en wetenswaardigheden met betrekking tot de veren'.² Dit heeft de vereniging onder andere gerealiseerd in knipselarchief. Hierin bevinden zich ongeveer 3.000 krantenknipsels over veren, voornamelijk uit de afgelopen dertig jaar. Daarmee is een behoorlijk 'geheugen' over de recente geschiedenis van de veren in Nederland gerealiseerd.

Zowel in afgedrukte vorm als digitaal beschikt de vereniging over een uitgebreid fotoarchief. Het fotoarchief beslaat 7 ordners, het digitale archief bestaat uit ruim 10.000 gedigitaliseerde foto's. Regelmatig sturen leden van de vereniging foto's van veerponten naar de vereniging. Deze fotoverzameling geeft een goed beeld van alle veerponten in Nederland en België van de afgelopen 25 jaar.

Daarnaast spant de vereniging zich ook in om andere aspecten van de (voet)veren in Nederland te bewaren. Voorbeelden hiervan zijn: kaartjes en andere memorabilia en ansichtkaarten,

² Artikel 2, lid d van de statuten van de vereniging.

Ook heeft de vereniging meegewerkt aan de DVD "Pontje Doen" van Holland Heritage/Menno Mennes. Hierin zijn 150 veerponten en -pontjes vastgelegd door filmmaker Menno Mennes.

Het merendeel van de knipsels, maar ook andere zaken als kaartjes, foto's etc. wordt ingebracht door de leden van de vereniging.



3. Beleid

3.1 Waar de vereniging voor staat

Nederland telt op dit moment ongeveer 300 kleine en grote veren. Een aantal kleine pontjes, dat in de jaren zestig werd opgeheven omdat ambtenaren en beleidsmakers er van overtuigd waren dat iedereen voortaan in de auto zou stappen, is weer in de vaart gekomen, zij het soms alleen in het zomerseizoen. Het aantal fiets- en wandelroutes via pontjes groeit, dit is ook belangrijk voor het milieu: hoe vaker mensen hun auto kunnen en willen laten staan om lopend of met de fiets op pad te gaan, hoe beter voor een schoon milieu. In deze wandel- en fietsroutes zijn veerponten vaak noodzakelijke schakels. Vandaar dat de Vrienden van de Voetveren deel uitmaken van het Wandelplatform-LAW, waarin naast de provinciale overheid, de ANWB, het Nivon etc allerlei wandelorganisaties lid zijn. Het kan voor het voortbestaan van een veerpont belangrijk zijn dat het opgenomen wordt in lange afstands-wandelpaden.



Helaas komt het ook nog steeds voor dat bestaande veren door bezuinigingen worden bedreigd. Veren die vaak van onschatbaar belang zijn voor woon- werk- of schoolverkeer, maar ook voor sociaal en recreatief verkeer. Het is in deze tijd niet mogelijk om een pont kostendekkend te laten varen. De veerbaas verdient een gewoon salaris en kan niet meer 24 uur op een dag beschikbaar zijn. Er is daarom nog veel te doen voor de Vrienden van de Voetveren. Niet alleen wil de vereniging bestaande veren in de vaart te houden, ze wil er ook voor zorgen dat voetgangers en fietsers niet de dupe worden van de bouw van diepe autotunnels en hoge verkeersbruggen. Het gaat niet om nostalgie, al komt dat aspect er ook wel bij kijken, het gaat om noodzakelijke verbindingen over water.

De statuten spreken van: 'het scheppen van mogelijkheden tot exploitatie en instandhouding van overzetveren, waar dit voor de samenleving van belang is' en van 'het stimuleren van medemensen, organisaties en instanties en overheden om voor dit doel bijdragen te leveren'.³ Veerponten hebben historische waarde, ze behoren tot ons nationale erfgoed. Ook landschappelijk zijn overzetveren belangrijk; ons land zou er zonder veerponten heel anders uit zien. In sociaal opzicht vormen overzetveren verbindingen tussen twee oevers, vaak twee gemeenschappen. En in de dagelijkse hectiek van het snelverkeer vormt een veerpont een welkom rustpunt. Kortom: veren zijn onmisbaar in Nederland.

³ Artikel 1, lid a respectievelijk lid b.

3.2 Hoe de vereniging werkt

Zoals eerder al benadrukt is worden de Vrienden van de Voetveren niet gesubsidieerd door de overheid of enige andere instantie. Het geld komt van de leden. Het lidmaatschap van de vereniging wordt bewust laag gehouden, €5,- per jaar, zodat ook mensen die niet veel geld hebben lid kunnen worden. In de praktijk blijkt dat veel mensen graag meer geven.

De vereniging is dus beperkt in haar financiële middelen. Alle werkzaamheden worden door vrijwilligers uitgevoerd waarbij alleen werkelijk gemaakte onkosten vergoed worden.

Eén maal per jaar wordt er een Algemene Ledenvergadering georganiseerd waarin het bestuur verantwoording aflegt over o.a. de besteding van de financiën, de werkzaamheden, de genomen beslissingen e.d. Hiervoor krijgen alle leden een uitnodiging thuisgestuurd met het jaarverslag, zowel financieel als wat activiteiten betreft, de begroting voor het lopende en komende jaar en het verslag van de ALV van het jaar er voor. Het is de ledenvergadering die bestuursleden (her)benoemt, op voordracht van het zittende bestuur.

Het bestuur komt 5 à 6 keer per jaar bij elkaar op een zaterdag, bij één van de bestuursleden thuis. Vaste agendapunten zijn o.a. het wel en wee van de diverse pontjes en een overzicht van inkomsten en uitgaven van de penningmeester.

Een bestuurslid wordt aangesteld voor vijf jaar. Deze termijn kan één maal verlengd worden, in totaal kan iemand tien jaar bestuurslid zijn. Een uitzondering kan gemaakt worden voor de voorzitter. Zo is oprichtster Meta de Visser sinds de oprichting van de vereniging twintig jaar lang voorzitter geweest.

Op het moment dat er signalen komen dat er een pontje met opheffen bedreigd wordt, of als er een nieuw pontje wenselijk is, wordt er binnen het bestuur afgesproken wie contact op neemt met de diverse spelers in het veld zoals een gemeente of recreatieschap, de provincie, de veerbaas etc. en wat de te nemen stappen zijn. Via lobbyen, de diverse contacten en op basis van kennis en ervaring wordt er besloten wat er gedaan kan worden om de plaatselijke bevolking, de (toekomstige) passagiers van een veerpontje, te steunen. In het algemeen sluit de vereniging zich aan bij bestaande initiatieven.

Per jaar kunnen vijf pontjes in aanmerking komen voor een gift van de vereniging van ten hoogste € 750. Dit bedrag kan niet worden gebruikt voor exploitatietekorten maar wel voor bijvoorbeeld een klok, bank, meldsysteem etc. Pontbazen worden actief benaderd voor het aanvragen van zo'n gift en krijgen één maal per jaar een brief.

Dat de Vrienden van de Voetveren succesvol zijn blijkt wel uit het feit dat het aantal voet-/fietsveertjes sinds de oprichting van de vereniging verdrievoudigd is.

3.3 Welke middelen de vereniging gebruikt

Het belangrijkste middel dat de vereniging inzet is free publicity en de website www.voetveren.nl.

Het doel van de vereniging is niet om winst te maken, maar om er voor te zorgen dat voet- en fietsveertjes in de vaart blijven, en dat pontjes die in de loop der tijd verdwenen zijn terugkomen. De vereniging behartigt de belangen van pontjespassagiers en zoekt daarom zo veel mogelijk publiciteit.

Een van de belangrijkste middelen om zoveel mogelijk mensen te bereiken is de website. Op de site staan de nieuwste gegevens van elk pontje, maar ook nieuwsfeiten en bijzonderheden zoals de verschillende soorten ponten, fietsroutes via ponten etc. De website wordt steeds belangrijker voor de vereniging aangezien bijna iedereen tegenwoordig over internet beschikt. Per dag bezoeken gemiddeld tachtig mensen de site. Ook wordt er ongeveer één keer per maand een elektronische nieuwsbrief verspreid. Er zijn zo'n 400 abonnees (dec 09).

Zoals al vermeld wordt er elke 3 à 4 jaar een boekje "Overzetveren" uitgegeven met daarin alle ponten in Nederland en België. Al jaren is de prijs van het boekje € 10,-. Kranten en tijdschriften worden in de gelegenheid gesteld om een presentexemplaar aan te vragen en het boekje te recenseren. De boekjes worden in eigen beheer uitgegeven en kunnen alleen bij de vereniging besteld worden. Particulieren maken het geld over en krijgen het bestelde thuisgestuurd. Boekwinkels krijgen 40% korting maar alleen als ze 10 boekjes tegelijk bestellen. Ze worden dan op de website van de vereniging vermeld. Het belangrijkste doel is om het gebruik van pontjes te stimuleren, het is genoeg als de prijs van onze boekjes kostendekkend is.



Ook andere uitgaven dragen bij aan bekendheid van onze vereniging: een kaartspel met pontjes, een pontjespoëziebundel en een boekje met pontjesverhalen. Diverse series ansichtkaarten, een vlag met het logo van de vereniging voor op de veerponten etc.

Ook wordt er elk jaar een wedstrijd uitgeschreven voor leden en niet-leden: het kan gaan om pontjesfoto's, pontjesverhalen of -gedichten of een "hufferproef meldsysteem voor veerponten". Op deze manier wordt er twee à drie keer publiciteit gegenereerd: een keer als de wedstrijd bekend gemaakt wordt, een keer als de winnaars bekend gemaakt worden en in het geval van gedichten en verhalen nog een keer als er van de mooiste gedichten of verhalen een boekje uitgegeven wordt. Als het mogelijk is zoeken we voor publiciteit en de te winnen prijzen aansluiting bij bijvoorbeeld het blad "Toeractief" van de ANWB.

Al van af het begin van de vereniging wordt er samengewerkt met drukkerij Argus in Rotterdam, opgezet op ideële gronden.

Er wordt op bescheiden schaal geadverteerd o.a. in het blad De Vogelvrije Fietser van de Fietzersbond en in de Reiziger van Rover. In de Reiziger schrijven we bovendien elke maand een stukje "Vervoer over water". Advertenties in dagbladen zijn te duur en leveren te weinig respons.

In publicitair gezien slappe tijden zoals in de zomer wordt de vereniging regelmatig door de media benaderd om informatie te geven over pontbazen die leuk zijn om te interviewen etc. Vooral via internet weet men ons te vinden. Persberichten gaan uit als er een nieuwe uitgave is, maar een enkele keer ook als er een pontje met opheffen bedreigd wordt.



Belangrijk zijn de beurzen waar vrijwilligers de diverse boekjes verkopen en leden werven. Vooral de Wandel- en fietsbeurs in februari/maart is belangrijk. De 50+ beurs is voor ons te duur hoewel daar wel een deel van onze doelgroep komt. Een aantal jaren geleden mochten we zo goed als gratis staan maar met de nieuwe exploitanten is dat niet meer mogelijk.

3.4 De samenwerking met anderen

De vereniging Vrienden van de Voetveren werkt om haar doelstellingen te verwezenlijken samen met anderen. Zo is de vereniging aangesloten bij de Stichting Wandelplatform-LAW, de koepelorganisatie van wandelend Nederland.

De vereniging heeft ook contact met de belangenvereniging van de exploitanten van met name grotere veren, de Vereniging van Eigenaren en Exploitanten van Overzetveren in Nederland (VEEON).

Zoals reeds vermeld is er ook een relatie met ROVER: Reizigers openbaar vervoer hoewel dit zich vooral beperkt tot een column en advertenties.

Met de zustervereniging in België wordt samengewerkt om het gemeenschappelijk belang van veerponten ook internationaal te benadrukken.

Incidenteel wordt er samengewerkt met bijvoorbeeld de Fietzersbond, Te Voet, ANWB etc.

4. Toekomst

- Alhoewel het uitstekend gaat met de voetveren en het aantal pontjes de afgelopen 28 jaar verdrievoudigd is, is het toch zaak om alert te blijven en er voor te zorgen dat subsidies in stand blijven, pontjes niet wegbezuinigd worden en er op knelpunten waar pontjes verdwenen zijn nieuwe pontjes in de vaart komen. De Vereniging Vrienden van de Voetveren zal zich de komende jaren blijven inspannen om door publiciteit en lobbyen er voor te zorgen dat er zo min mogelijk pontjes verdwijnen en dat er juist nieuwe pontjes bijkomen.
- Om nog eens te benadrukken dat een schoon milieu belangrijk is zal de vereniging zich er op richten het gebruik van elektrische ponten die op zonne- en eventueel windenergie varen te promoten.
- Het is in deze tijd niet mogelijk om een veerpont rendabel te laten varen. De veerbaas moet een normaal salaris krijgen. De vereniging zet zich er dan ook voor in om er voor te zorgen dat de financiering door gemeenten etc voldoende is
- De Rijksoverheid laat beleid en financiering van veerponten over aan lagere overheden. Van de provincies heeft Gelderland als enige een “verenfonds” waar een beroep op kan worden gedaan voor reparaties, onderhoud en het bouwen van nieuwe veerponten. De vereniging zet zich er al jaren voor in om ook in andere provincies zo’n verenfonds te krijgen. Ook in de toekomst zal dit een belangrijk punt zijn. Hiervoor zal samengewerkt worden met o.a. de Veeon.
- Door lobbyen, free publicity, diverse uitgaven waaronder het boekje “Overzetveren”, de website, de nieuwsbrief etc. zal de vereniging Vrienden van de Voetveren zich inzetten om ervoor te zorgen dat het aantal voet- fietsveertjes verder toeneemt.



Literatuur

- De Visser, M., 1998. Het veer keert weer
Buijten & Schipperheijn, Amsterdam/Vereniging Vrienden van de Voetveren,
Amsterdam. 128 pp.